

חקירות צמרת

גרוסמן: "בפרשת דרעי ביצעו עליי טריק נבזי. אחד המאכזרים שלו חיבק אותי מול המצלמות ושאל בחיוך גדול: 'אז מה, אתה רוצה להיות ניצב?'"

סדבון: "הרגשתי רע מאוד עם זה שהייתי צריך לחקור את יצחק מרדכי, לברר איתו מתי ואיך הוא דחף ידיים. אבל לא הייתה שאלה שלא נשאלה"

כשאריאל שרון נחקר הוא הגיע ליחב"ל, ישב עם החוקרים, ענה על השאלות. אם יש עוד מישהו שרוצה לשאול משהו, תביאו אותו גם, הוא היה אומר

צילומים: אלכס קולומויסקי

אורון פאירי ואריאלה רינגל הופמן

צילום: אדוארד קרוב

במסדרונות היחידה הארצית לחקירות הונאה (יאח"ה) בבת-ים, לא רחוק מהקניון של רחוב יוספטל, מכירים היטב את הלקוח אהוד אולמרט כבר יותר מ-20 שנה. במסדרונות האלה, המובילים לחדרים קטנים וצפופים, עמוסים קלסרים – הרחוקים שנות אור מהלשכות המפנקות שבהן הסתובב אולמרט באותן שנים – שמעו אותו, יותר מפעם אחת, מסביר איך הוא לא זוכר את מה שהיה צריך לזכור, לא יודע מה שהיה צריך לדעת, מחליק, באלגנטיות של עו"ד מפולפל, את האשמה על כתפיים של מישור אחת. אולמרט מכיר לא רק את המקום, הוא מכיר גם חלק לא מבוטל מוותיקי היחידה, כולל כאלה שעדיין עשו את מה שעשו במשרדים הישנים שלהם בשלוחה של המטה הארצי ביפו. אחד מהם, לדוגמה, הוא תת-ניצב בדימוס יעקב גרוסמן, היום עו"ד, שנתקל באולמרט בפעם הראשונה בפרשת בר-און-חברון. ניצב בדימוס סנדו מזור היה אז ראש ארץ החקירות, גרוסמן היה סגנו, ראש צוות החקירה המיוחד (הצח"ם) שהוקם, ואולמרט, ראש עיריית ירושלים באותם ימים, היה אחד העדים. "הייתה לנו סיבה טובה לחשוב שהוא יודע משהו על הפרשה, וניסינו לדלות את זה ממנו", מספר גרוסמן. "נפגשתי איתו אצלו בלשכה, הוא היה אדיב ומנומס, אבל מרבית התשובות שלו היו 'לא יודע', או 'לא זוכר'. עדות מתחמקת, שמבחינתנו הייתה חסרת משמעות. למען האמת אני צריך לומר שזה לא הפתיע אותי אז, כמו שזה לא הפתיע אותי היום כשאני עוקב, כאזרח, אחרי החקירות המתנהלות נגדו. אז, כמו היום, עורך-הדין אולמרט ידע ויודע איך מתכוננים לחקירה, איך מייצרים את התירו-ציים המתאימים, איך מספקים תשובות חמקמקות לשאלות קשות".

פרשת בר-און-חברון התפוצצה בשנת 1997. אולמרט התחיל את הרומן שלו עם יאח"ה קרוב לעשר שנים קודם לכן, בפרשת בנק צפון אמריקה. אז, על-פי החשד, קיבל הבר-הכנסת של הליכוד הלוואה נדיבה של 50 אלף דולר מהבנק ללא ריבית והצמדה, בתנאים נוחים במיוחד. "מתוך יחסי ידידות", כפי שהסביר יו"ר דירקטוריון הבנק, יהושע הלפרין, לדליה דורנה, אז שופטת בית המ-שפט המחוזי בירושלים. דורנה סירבה להתרשם מהידידות המופלאה וקבעה במפורש כי מדובר באינטרסים כלכליים. נגד אולמרט לא הוגש כתב אישום, ובהודעה רשמית של משרד המשפטים הובהר כי "המטרה והפרקליטות ממונים על חשדות לעבירות פליליות ולא בשאלת אתיקה של הבר-כנסת".

"מה שאני זוכר", אומר סגן-ניצב בדימוס בועז גוטמן, אז חוקר ביחידה, "זה את אולמרט חוצה את המסדרון, לא רואה איש, לא אומר

שלום, ישר למשרד של ראש היחידה יורם גונן". מה שגוטמן זוכר עוד זה "את החוקר יקי אלאלוף, ראש צוות החקירה בפרשה, עומד בסוף המסדרון, יוצא מדעתו מרוב כעס, מקלל את האמ-אמא של הפרקליטות, איך לא מעמידים גם את אולמרט לדין על ה-50 אלף האלה שקיבל, השך יודע בשביל מה".

חמישה חוקרי משטרה בכירים בדימוס אסף "המוסף לשבת" לשיחה על חקירות בכירים, בעקבות פרשת אולמרט-טלנסקי: ניצב בדימוס סנדו מזור, מי שהיה ראש אגף החקירות (אח"ק) עד שנת 2000, היום איש עסקים; ניצב בדימוס יוסי סדבון, מי שהחליף את מזור בתפקידו כראש אח"ק, עו"ד במקצועו המשמש היום סגן נשיא מכללת רמת גן; תת-ניצב בדימוס יעקב גרוסמן, מי שהיה סגן ראש אח"ק, היום עו"ד; סגן ניצב בדימוס בועז גוטמן, שהיה ראש מפלג ביאח"ה, היום עו"ד; סגן-ניצב בדימוס יאיר רגב, שהיה ראש מפלג ביחב"ל (יחידה לחקירות בינאומיות), היום עו"ד.

כולם חוקרים מנוסים עם היסטוריה עשירה של חקירות שבהן היו מעורבים נבחרי ציבור, כולל נשיאים וראשי ממשלה. הם ראו דבר או שניים בחייהם המקצועיים ועדיין מתקשים להשתחרר מהרושם הקשה שמותירה התנהלותו של ראש הממשלה הנוכחי, שאן ארצי – בניסוח של אחד מהם – במעורבות בפרשיות.

לעבוד בלי לחצץ

גרוסמן: "מה שמאפיין חוקר יאח"ה טיפוסי זה סבלנות אין קץ. מדובר באנשים המסוגלים לשבת שעות על גבי שעות ולעבוד עם סרגל שורה אחר שורה אחרי עשרות ולעיתים גם מאות דפי חשבון. ומאחורי כל שורה כזו, צריך לזכור, מסתתר צ'ק, וחלק מהצ'קים הם כאלו שצריך לבדוק אותם. ועל כל צ'ק שרוצים לבדוק צריך ללכת לשופט ולקבל צו, ועם הצו ללכת לבנק, לרדת למרתפים הטחובים ושם לגלות את הצ'ק המסוים, והכי חשוב להפוך אותו ולבדוק מה קורה מאחור, כי הסיפור האמיתי רשום על גב הצ'ק, מי העביר למי".

"וככה, לגמרי במקרה, גילינו את הלוואה הדולרית שנתן הבנק לאולמרט, הלוואה שבד-רך-כלל בנק לא נתן בלי ערבים, בלי ריבית. היה חסר רק שיכתבו שם שגם לא צריך להחזיר אותה. בכל אופן אנחנו חקרנו את העניין, בדקנו מה שבדקנו, וכשהתיק כולו הועבר לפרקליטות, עבר גם התיק הקטן בעניינו של אולמרט. וכאן בא הקטע המוזר. תיק כזה עובר לפרקליטות בצורה מסודרת, עם רישום מתי יצא מיאח"ה, מתי נמסר הרישומים כולם נמצאו, ורק התיק נעלם, כאילו בלעה אותו האדמה. פוף, נעלם ואיננו".

ב-1989, זוכר גוטמן, אולמרט חזר אליהם פעם נוספת, הפעם בעניין החשבונות הפיקטיביות שנתן הליכוד לתורמיו הנדיבים. "הוא היה אז גזבר הליכוד, ומי שחקר אותו, תחת אוזרה, היה

תת-ניצב זכריה בנאי. ומה אומר שם אולמרט? 'לא זוכר', 'לא ידוע לי'. הנה, בפרוטוקול שיש לי מה-13 לדצמבר 1989 הוא אומר במפורש: 'מונה לפני דו"ח מתוקן... ואשר אינו ידוע לי. בעת הכנת הדו"ח לא הייתי בארץ'. כשבנאי שואל אותו מי אירגן את התרומות, הוא אומר 'למיטב זיכרוני עסקו בכך מדרכי יהל ובעיקר יונה פלד'. כשהוא נשאל על שכירת סוויטות במלון לפגישות עם התורמים, הוא לא זוכר מי הזמין, וכן הלאה וכן הלאה.

"הכל חוזר על עצמו כמעט 20 שנה אחרי עם כל הסיפורים על הדולרים, עם ה'אינסטלטור' שמוציא כל פעם מתחת לבלטות 100 אלף דולר לבחירות. ואני חושב לעצמי מה בדיוק קורה כאן, עם כל הסיפורים האלה שמתחילים עם הבית ברחוב כרמיה, עם הווילה שהוא קנה, העביה, מפה לשם ומשם לפה, ועכשיו הסיפור הזה עם המזומנים, עם הטלנסקי הזה. סרט הוליוודי. מעטפות, מזומנים, כל מה שצריך. העניין הוא שהאיש הזה לא רק יודע איך מתנהלת חקירה ומה צריך להגיד, הוא כבר גם מכיר את כל החוקרים, איך קוראים להם, איך קוראים לילדים שלהם, מי התקדם, מי נתקע, מי יושב באיזה חדר".

ומה שהיה הוא שיהיה? גוטמן: "הפעם אני חושב שכבר לא. הפעם, ההערכה שלי, המשטרה תצליח להוכיח את מה שצריך".

בנימין נתניהו היה ראש-הממשלה הראשון שנחקר ביאח"ה, אומרים החוקרים, אם לא סופר רים את החקירות בפרשיות כמו קו 300. הפרשה הייתה פרשת בר-און-חברון. על פי החשד, מדובר היה בסוג של עסקה סיבובית: ש"ס היו אמורים לתמוך בהסכם חברון ובנסיגת צה"ל מהעיר. בתמורה לתמיכתם, היועץ המשפטי המיוחד, רוני בר-און, היום שר האוצר, אמור היה להבטיח עסקת טיעון מקילה לשר אריה דרעי, שעמד בראש ש"ס.

בפרשה היו מעורבים, על-פי החשד, שר המ-שפטים אז צחי הנגבי, שאמור היה להציג את מועמדותו של בר-און, וראש-הממשלה נתניהו, שהיה אמור לקבל את ההצעה. המשטרה חקרה והמליצה להגיש כתבי אישום נגד המעורבים. היועץ המשפטי לממשלה, אז אליקים רובינשטיין, לא קיבל את ההמלצה.

מזור: "כששאלו אותי איך אני אחקור את ראש-הממשלה, שהוא הבוס שלי, אמרתי 'רגע אחת, ראש-הממשלה הוא לא הבוס שלי. הבוס שלי הוא המפכ"ל'. עם זאת, ניהול חקירה כנגד ראשי ממשלה, שרים או נבחרי ציבור אחרים כרוכה במספר קשיים. יש הגבלות שהן הגבלות שהחוק מטיל. אי-אפשר, למשל, להתחיל את החקירה בלי היתר היועץ המשפטי לממשלה. יש קשיים אופרטיביים: מי יכול להיות בצוות החקירה, מי מנהל אותה, מי מנהל את התשאול. יש קשיים סוביקטיביים: לא כל אחד מסוגל להתמודד עם

<<<

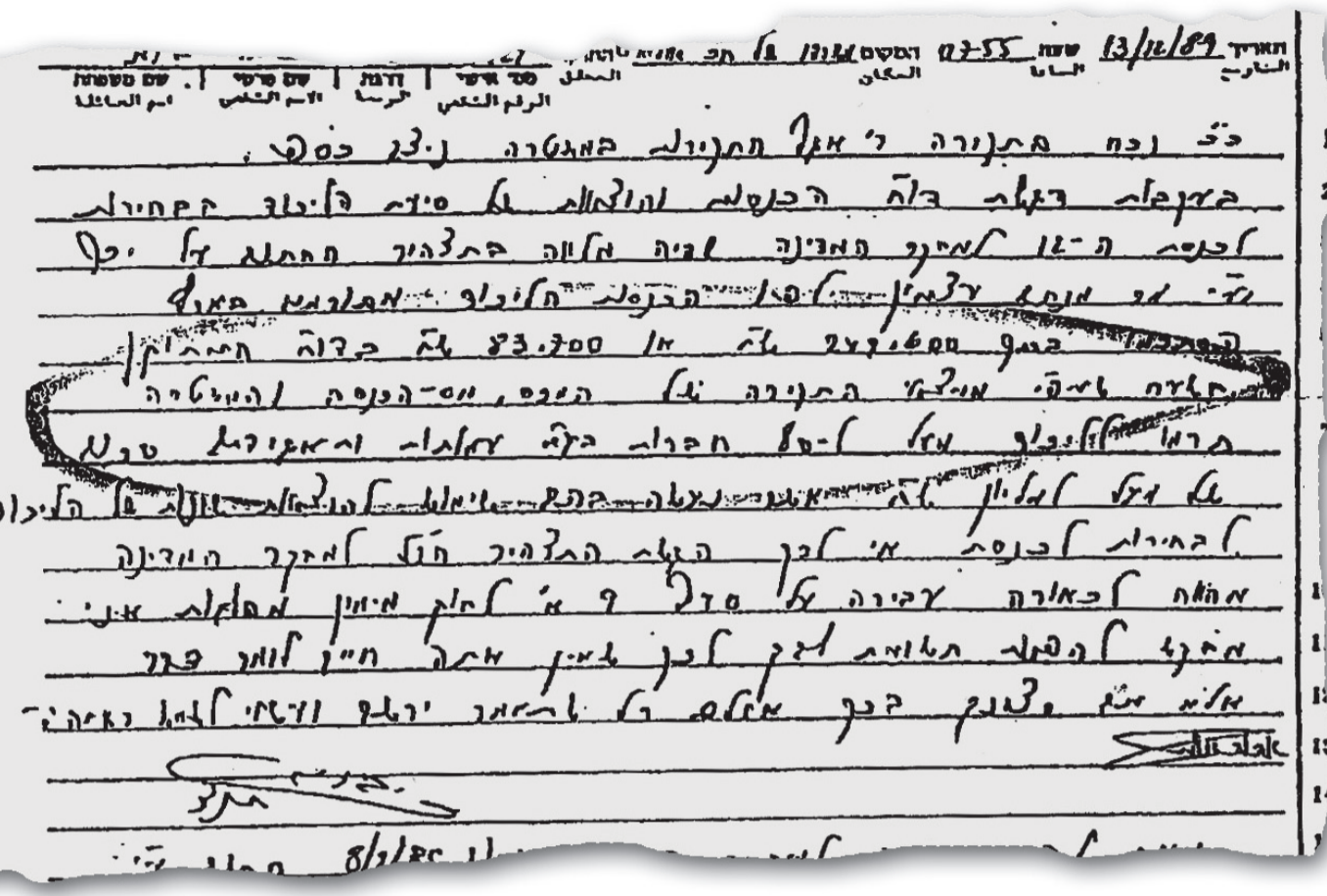

מפצה האזה"מנים

לא פשוט לחקור ראשי-ממשלה ושרים. לכן המשטרה מציבה מולם את טובי המוחות שלה • "המוסף לשבת" כינס חמישה חוקרים בכירים לשעבר לשיחה על ההתמודדות מול קליינטים מתוחכמים שמרבים לסבול מזיכרון קצר • שרון העדיף להתלוצץ, ביבי שירבט הערות ביד רועדת, אולמרט התמחה בהטלת אשמה על אחרים • הפעם, משוכנעים כל החוקרים, הוא יתקשה מאוד לצאת מזה

דף מפרוטוקול החקירה של אולמרט ב-89. "הכל חוזר על עצמו"

גוטמן: "אולמרט לא רק יודע איך מתנהלת חקירה ומה צריך להגיד, הוא גם מכיר את כל החוקרים, יודע איך קוראים לינדים שלהם, מי התקדם, מי יושב באיזה חדר"

רגב: "השר סאלח טריף התעקש שתעולם לא פגש את רפי כהן, שקיבנן חמנו שוחד. הצגנו בפניו קלטת שבה כהן משחזר את קבלת המעטפה. טריף נראה שבור לחלוטין"

גרוסמן: "ראש-הממשלה קובע מי יישב איפה. אני כחוקר מנוע מלהסתובב, כמו שאני אוהב, ואין לי שום אפשרות לעקוב אחר שפת הגוף שלו, כי הוא מסתתר מאחורי השולחן"

מפצחי האח"מים

(המשך מעמוד קודם)

ראש-ממשלה, או עם שר בכיר. ויש קשיים חיצוניים: התמודדות, למשל, עם התקשורת במצבים כאלה, או מערך היחצ"נים שמפעיל הנחקר. גוטמן: "היום חקירות כאלה נמשכות שנים. אני רוצה להזכיר לכולנו, שבפרשת המעילה הגדולה של יהושע בן ציון, מנהל בנק א"י-ברי-טניה, שהורשע ב-1974 בגניבת מיליוני דולרים, היו ארבעה חוקרים והחקירה כולה, עם המשפט, נמשכה שנה וחודשיים. חקירת מנהלי בנק צפון אמריקה, שהוכרנו כאן, העסיקה ארבעה חוקרים ונמשכה כשנה. חקירה השר אריה דרעי כבר העסיקה 50 חוקרים ונמשכה שלוש שנים. זאת אומרת, אם בוחרים אנשים נכונים, שיוודעים כמה להתמקד, החקירות יכולות להיות קצרות. הסכנה הגדולה בעבירות צווארון לבן, שעם ההשלמות החקירות נמשכות בלי סוף.

"בהקשר הזה אני גם רוצה להתייחס לקשיים החיצוניים שדיבר עליהם מזור. אני זוכר שבפרשת הרב אבו חצירא, שהורשע בקבלת שוחד, זיוף ומרמה, התפרסמו באחד העיתונים צילומי הצ"קים שהיו מיועדים לסטודנטים מרוקאים, שהרב לקח לעצמו וקנה איתם בלשות, צינורות, אסלות. ישבתי בבוקר אצל זיגל האגדי, אז ראש יאח"ה, כשהתקשר אליו היועץ המשפטי לממשלה, יצחק זמיר, וצעק 'מה זה צריך להיות, מה זה הצילומים האלה?' צעקות גדולות. זיגל מקשיב, אומר לו 'שמעתי אותך, שמעתי אותך', סוגר את הטלפון וממשיך לעבוד. זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי - הייתי אז חוקר צעיר - איך המשטרה יכולה לעבוד בלי למצמץ."

חקירה בבית מלון

חקירת נתניהו התבצעה, בהתאם לכללים, בלשכת ראש-הממשלה. גרוסמן: "היינו ארבעה חוקרים בחדר. נתניהו ישב בראש השולחן, אני וחוקר נוסף ישבנו מולו, סגדו מזור ישב מעט מאחוריינו,

לכל נחקר אחר", אומר גרוסמן. "היד שלו רעדה בשעה שכתב. אני גם זוכר את הפסקות העישון שלו, עם הסיגרה, ושהחקירה באמת התנהלה בלי הפרעות. לא היו טלפונים, ומוזכרות לא נכנסו באמצע. הוא היה מתות, על חלק מהשאלות הוא ענה שהוא לא זוכה. זה היה, אני מזכיר לכם, בעיצומה של הפרשה, לא איזה שנה או שנתיים אחר, והתשובה 'אני לא זוכר' קוממה אותי."

מזור: "כשהסתיימה החקירה, הוצאנו הודעה לעיתונות. אני ניסחתי אותה וגם הראתי אותה לראש-הממשלה. נכתב בה שראש-הממשלה השיב לשאלות החוקרים. אבל מה שחשוב לא פחות זה מה שלא נכתב בה: לא נכתב שהוא השיב לכל שאלות החוקרים."

גרוסמן: "כשאני ישבתי מול נתניהו, למעשה ישבתי תחת שני כובעים: אחד כחוקר משטרה, שני כאזרח המדינה. כך גם חוקרים אחרים שישבו מול אריאל שרון, מול אהוד ברק, או יושבים היום מול אהוד אולמרט. ולשמוע את האנשים האלה אומרים 'לא זוכר', 'לא יודע', 'לא טיפילתי', 'לא ראיתי', 'לא שמעתי', כאזרח זה קשה מאוד. זה קשה כי האנשים האלה מקבלים החלטות הרות גורל בשבילנו."

החוקרים אומרים היום, שלמרות המאמץ שהושקע בחקירה הם לא היו מתוסכלים מהחלטת היועץ המשפטי לממשלה לא להגיש כתבי אישום נגד נתניהו והנגבי, אלא רק נגד דרעי. "היינו מודעים לקשיים בתיק", אומר מזור, "ומעבר לכך, כחוקר אתה יודע שאסור להתאהב בתיק. צריך לבצע את העבודה הכי טוב שאפשר."

אם יש משהו שמקומם אותם, עד היום, זה רק ההחלטה שקבע עוזי לנדאו האוסרת על המשטרה לצרף המלצה בתום החקירה. "אחת ההחלטות הכי מטומטמות ששמעתי בימי חיי", אומר גרוסמן, "וגם אמרתי את זה בצורה הכי בוטה שיכולתי ברדיו, יום למחרת. עד כדי כך שחבר שלי, עו"ד, אמר לי שהוא מתנדב לייצג אותי במשפט הדיבה שלנדאו יגיש נגדי."

תרגיל הקלטת

יש מעט מאוד מניפולציות, אם בכלל, אומרים החוקרים, שניתן להפעיל על נחקרים בכירים כמו ראש-הממשלה, נשיא או אפילו שרים. האזנות סתה, לדוגמה, שהם כלי עבודה חשוב, מעקבים, שתילת סוכנים סמויים, חיפוש בבית - כל אותם דברים

והיה שם, כמובן, גם ישי בן דרוו, הטכנאי המיתור לוגי של המשטרה. ישי פיזר את המיקרופונים על השולחן, ואנחנו התחלנו לשאול שאלות. הוקצבו לנו שעתיים, ונתניהו, לזכותו ייאמר, שראה שזה לא מספיק, האריך את הזמן לארבע שעות."

חקירה כזו היא חקירה שלא כדרך הטבע, אומר גרוסמן. "לכל נחקר אחר תגיע המשטרה בשעה שנוחה לה, לעיתים קרובות בשש בבוקר כדי להבטיח שימצאו אותו בבית. זה לא יתואם מראש, והמשטרה תהיה מצוידת, ברוב המקרים, בצו חיפוש מתאים. היא תאסוף את מה שיראה לה נחוק, תיקח את הבן אדם, אם צריך באזיקים, ותביא אותו למתקן משטרה. הוא לא יידע כמה זמן תימשך החקירה, אם הוא יחזור באותו יום לביתו, או יבלה לילה נוסף במתקן, או אולי יותר מזה, בהתאם לצו שיוציא בית המשפט."

"ראש-הממשלה, ואני מדבר כאן לא רק על נתניהו, אלא גם על אולמרט, יודע בדיוק מתי נבוא, הוא קובע לנו את העיתוי, מכתוב את מקום החקירה, את משך הזמן שיוקדש לה. הוא יכול להכין את עצמו היטב, ולהחליט ברגע מסוים שזה לא מתאים לו, שהיא מסתיימת. נתניהו, למשל, משך אותנו עד הרגע האחרון. רק כשעה לפני החקירה הוא הודיע לנו שהוא מתפנה אלינו."

"ואם לא די בכך, ראש-הממשלה גם קובע מי יישב איפה. אני כחוקר מנוע, למשל, מלקום ולהסתובב, כמו שאני אוהב לעשות, ואין לי גם שום אפשרות לעקוב אחר שפת הגוף של הנחקר, שבדרך-כלל חשוף לפניי. אצל ראש-הממשלה חצי גוף מסתתר מאחורי השולחן שלו. לפרטים האלה יש חשיבות עצומה בניהול חקירה, וזה לא עובד במקרה של בכירים מאוד. היום הפריוילגיה הזו שמורה רק לנשיא ולראש-הממשלה, אבל בתקופה שלי גם שרים יכלו לדרוש להיחקר בלשכתם. חלק, אגב, היו קובעים איתנו בבתי מלון. זו הייתה הודמנות בשבילנו להכיר מבפנים סוויטות שלא היה שום סיכוי שנזדמן לתוכן בנסיבות אחרות."

מי שלא ניצל את הפריוילגיה הזו, הם אומרים, היה אריאל שרון. ההפך: כשנחקר כשר תשתיות הוא הגיע ליח"ב, ישב עם החוקרים, ענה על השאלות. אם יש עוד משהו שרוצה לשאול משהו, תביאו אותו גם, הוא היה אומר.

ויש עוד פריוילגיות ששמורות לנחקרים בכירים. "אני זוכר שבמהלך החקירה נתניהו שירבט פעם או פעמיים הערות על הנייה, מה שכמובן אסור לחלוטין

צילום: מיכאל קרמר

"הוא היה מתוח, על חלק מהשאלות ענה שאינו זוכר". נתניהו במשרדי יאח"ה

התקשורת. אבל זה בהחלט מחזק את הטענה שלי שחוקרי משטרה לא יוזמים חקירות כדי להתקדם."

סדבון יודע לספר גם על שורה של הש"ת תלחיות באנשי משטרה: חברת-הכנסת ענבל גבריאל, שכנתה אותם אימפוטנטים, אביגדור ליברמן שהאשים אותם בגזענות, עוזי לנדאו שדיבר על תפוחים רקובים באגף החקירות. אח"כ רים שקראו להם מדליפים סדרתיים. "מי שנבחר לעבוד בצוות חקירות רואה את זה כתעודת כבוד, גם ליכולת המקצועית שלו, גם למעמדו כחוקר", אומר סדבון. "עם זאת, הקושי הוא לא מבוטל. כשנדרשתי לחקור את יצחק מרדכי, הרגשתי רע מאוד עם זה. הוא היה שר ביטחון בתקופה שבה אני כיהנתי כמפקד מחוז ש"י. היו לנו קשרי עבודה הדוקים והערכתו אותו מאוד. לברר אותו אחר כך, האם הוא הפשיט את המתלוננת, מתי ואיך דחף לה ידיים, היה מאוד קשה. אבל אני אומר לכם באחריות שלא הייתה פינה שלא נכנסנו אליה, לא הייתה שאלה שצריכה הייתה להישאל ולא נשאלה."

לגבי החקירה הנוכחית של אולמרט, כל החוקרים, ללא יוצא מהכלל, מעריכים שהפעם יש בדברים ממש. "אני לא מתמצא בפרטים", אומר סדבון, "אבל בתור אחד שיועד לקרוא גם בבין השורות, ומבין קצת יותר מכל אורח רגיל, כך זה נראה לי."

"וכך זה גם צריך להיות", אומר גרוסמן. "יכול להיות שאולמרט צבר ניסיון רב, יכול להיות שהוא אכן מכיר את היחידה וחלק מהחוקרים, יכול להיות שעומדת לרשותו סוללה מהוללת של עורכדין ויש מי שמכין אותו, מייצץ לו, מנהל עבורו את הקמפיין התקשורתי, מפריח בלונים ומארגן מניפולציות. אבל בסופו של יום יש גם צוות חקירה מעולה, עם אנשי מקצוע, והאמת סופה לצאת." ■

בסוף. הדרך עצמה היא ארוכה ורצופה עבודה קשה, לעיתים סופית. גרוסמן: "צריך לזכור שבמקרים מסוימים מדובר באנשים בעלי אמ"צעים בלתי מוגבלים, שיכולים לא רק להעמיד סוללות של עורכי-הדין הטובים במדינה, אלא גם לשכור שירותים של חוקרים פרטיים, שחלק מהזמן הם עסוקים במעקב אחרי החוקרים, בחיפוש אחר אינפורמציה מפליה. למשל טריק נבזי שביצעו עליי, בעיצומה של פרשת דרעי, כשאחד המאכזרים שלו חיבק אותי מול המצל"מות, בכניסה לבית-המשפט. 'אז מה?' הוא שאל אותי בחיוך גדול, 'אתה רוצה להיות ניצב?'"

על השאלה אם שילמו מחיה מסרבים החוקרים לענות ישירות. מדברים על אינטריגות בתוך המערכת, על מינויים מוזמנים. גוסמן: "כשקיבלתי את הדרגה, סנדרו, שנתן לי אותה, טפח לי השכם. 'תקשיב, בועז', הוא אמר לי, 'עכשיו אתה כבר לא יכול להיות החבר של כולם'. לקח זמן עד שהבנתי את זה, עד שהבנתי כמה זה נכון."

למה ללכת רחוק, הם אומרים, תראו מה קרה למשה מזרחי, מה קרה למירי גולן.

סדבון: "יש טענה שקציני משטרה מנסים לקדם את הקריירה שלהם על חשבון חקירות של פוליטיקאים. ההפך מזה הוא הנכון. פוליטיקאים הם לא יעד משטרתי, וכל החקירות האלה תחילתן בתלונות ספציפיות, או בממצאי מבקר המדינה. חקירת עוז ויצמן, בתקופתי כראש יאח"ה, החלה עם תחקיר עיתונאי. פרשת יצחק מרדכי, שח"קרתי אותו, החלה מתלונה של שני חברי-כנסת שהסיפור התגלגל אליהם. כך גם חקירת ראש-הממשלה בנימין נתניהו בפרשת עמדי, חקירת האי היווני, שהחלה בתחקיר עיתונאי, ויש עוד דוגמאות רבות."

מה שלא אומר דברים טובים על המשטרה. "בואו נגיד שזה אומר דברים טובים על

לב. "כחוקר אתה יודע שיש נקודת שבירה שאסור להחמיץ אותה, ושזו בדיוק הנקודה שבה צריך לטחון את הנחקר עד הסוף", אומר רגב, "אבל עם זאת גם ברור שאם תתקע בו את השיניים ברגע הזה, תצטרך אחר-כך להסביר למה האיש מת לך בחקירה."

השאלה מתי הם נשברים, אומרים החוקרים, היא כמובן שאלת מיליון הדולר. את זה אי-אפשר לנחש מראש, אי-אפשר לתזמן. גרוסמן: "במסגרת חקירת פרשת רמי דותן, איש חיל האוויר שמעל במיליונים, נאלצנו לחקור איש קשר שלו, שהגיע לארץ מבלגיה. הוא הגיע לחקירה במכונית מרדס, כשבארץ היו רק כמה כאלו, והיה ברור שהוא לא הולך לשתף פעולה איתנו. רגע לפני שהוא נכנס, מילאנו את השולחן שלי בקלטות וידאו שאספנו מכל החדרים, שלא היו קשורות כלל לחקירה, ורק כתבנו עליהן את שמו. כשהוא התחיל לדבר ולמרוח אותנו, אמרתי לו 'רגע אחד, תן לי לברוק איתך את הסיפור הזה', ועשיתי את עצמי מחפש אחרי קלטת ספציפית. 'אתה יודע מה', הוא אמר לי, 'עזוב את הקלטות שלך, אני אסביר לך מה בדיוק היה'."

גזענים ותפוחים רקובים

תרגיל דומה, תוך שכלול מסוים, ביצע גם רגב בעיצומה של חקירת נחמה רונן, מי שהייתה חברת כנסת והיה חשד שקיבלה תרומות לא חוקיות מדוד אפל במטרה לקדם את ענייניו. "הייתה לנו קלטת אודיו אחת, מהאזנת סתר שקיימנו, שבה נשמעו אפל ודרעי מדברים עליה, מספרים כמה היא נמצאת בכיס שלהם. שיכפלנו אותה כמה עשרות פעמים, וכשהיא נכנסה לחדר, היא ראתה ערימה עם קלטות ועליהן שמה. 'אני לא יודעת על מה אתה מדבר בכלל', היא אמרה לי. 'את יודעת מה, אמרתי לה, 'תבחרי קלטת ובואי נשמע מה יש בתוכה'. היא בחרה את אחת הקל"טות, ואני השמעתי לה אותה. היא הייתה המומה".

הטריקים, אומרים החוקרים, מגיעים רק

שיכולים לשנות את פניה של החקירה. בהקשר הזה הם לא שוכחים להזכיר את מי שנראה שהלך רחוק מכולם בעניין הזה, ניצב ברימוס משה מזרחי, שהיה ראש יאח"ה וניהל שורה ארוכה של חקירות תוך שימוש בהאזנת סתר, לא לנחקרים עצמם, אלא למ"קורביהם. "אם יש דבר שמוציא אותי מהכלים", אומר גרוסמן, "זה שאני שומע אנשים שאומרים על מזרחי שהוא גילה להיטות יתר. קשקוש בלתי נסבל. באמת חבל שהוא לא התמסר תוך כדי עבודתו גם למקרמה, סריגה ועבודות יד."

בהיעדר מניפולציות, מה שנשאר לעשות, אומ"רים החוקרים, זה לנצל בחוכמה את המידע שנמצא בידיהם. דוגמה לכך היא חקירת השר סלאח טריף. "חקירה שהייתה רגישה במיוחד", אומר רגב, "בעיקר משום שדובר בשר דרוזי, בן מיעוטים ראשון שניהן כשר בממשלת ישראל, והיה חשש שיאשימו אותנו שנטפלנו אליו."

החשד היה שהוא העביר לראש מינהל האוכלוסין בירושלים, רפי כהן, מעטפה עם 2,000 דולה, כדי שזה יטפל בהסדרת אורחות ישראלית לאיש עסקים מהשטחים, ידידו של השר. הוא הורשע בסופו של דבר במתן שוחד, מרמה והפרת אמונים. רגב: "אנחנו ידענו לא רק שטריף העביר את הכסף לכהן, אלא גם מתי בדיוק זה נעשה ובאיזו נקודה על הכביש הם נפגשו. רק שאת זה טריף לא ידע. הוא התעקש שמעולם לא פגש את כהן, שהוא כלל לא מכיר אותו, שהוא בכלל לא שמע עליו. הלכנו איתו עם העניין הזה עד הסוף, ואז הצגנו בפניו את קלטת הווידאו שבה כהן משחזר את קבלת המעטפה ואומר שהוא, כאיש דתי, הרגיש כאילו דוחפים לו חזיר ליד. זה היה קטע מדהים. טריף נראה כמי ששאבו ממנו את כל האווירה. הוא נמרח על הכיסא, נראה שבור לחלוטין."

בשלב הזה, מי שהיה ממונה על החקירה וצפה בה בחדר אחו, הורה לרגב להפסיק את החקירה. יש מק"רים, הם אומרים, שברגע מסוים יש לך הרגשה שאם תמשיך לחקור את החשוד זה עלול להיגמר בהתקף